

De Wissel

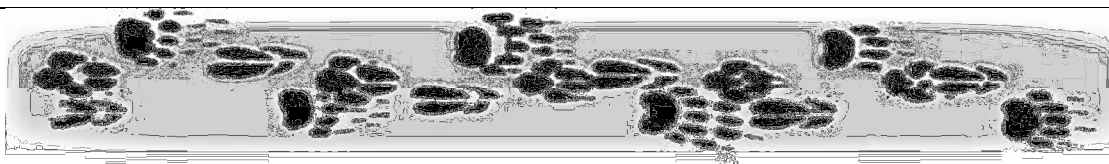
IVN afdeling Eijsden

Juni 2016

Jaargang 23 nummer 2

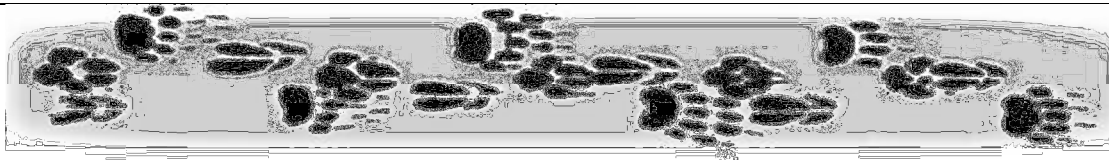
*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid*

INHOUD

Inhoud	2
Van De Redactie	3
Van Het Bestuur	3
Digitalisering (herinnering)	3
Zelf determineren?	3
Dierenzoeker	4
Boktorren determineren	4
Rivierkreeften determineren	4
Botten determineren	5
Kiezen determineren	5
Schelpen determineren	5
Viskes vange (15)	6
De Wilde Karper of Boerenkarper ("Kerp")	6
De naam	6
Soortkenmerken	6
Levenswijze	7
Voortplanting	7
Voorkomen	7
Wetenswaardigheden	7
17 tot 26 juni: Week van de Invasieve Exoten	8
Bijzondere Waarnemingen	9
Agenda 2016	14
Lezingen 2016	14
Het "Wandelschema" & "Korte Tour"	14
Euregionale natuurwandelingen in 2016	14
Programmaoverzicht 2016 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	15
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	15
Bijzondere Waarnemingen vervolg van pagina: 14	15
Voorjaar 2016: Chileense Flamingo, Chinese Moerasslak en Aziatische Korfmossel	17
Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!	26
Jean de Berneau	26
Het Bestuur	28

zwalpot (drukkerij

VAN DE REDACTIE

Voor mij zit de vakantie er weer op. Voor velen van jullie zal hij net beginnen. We hebben het Limburgse achter ons gelaten en zijn naar Frankrijk (Hoge Vogezen) en Italië (Alta Langhe, Piëmont) getrokken. Streken die de moeite waard zijn om te bezoeken, vanwege: de natuur, cultuur, de mensen en het lekkere eten en de wijn.

De mooiste waarneming tijdens de vakantie was toen we op een avond in het donker terugreden naar ons appartement een we plotseling aan beide kanten van de weg een kudde Wilde Zwijnen zagen: 2 of 3 volwassen zeugen; 6 of 5 halfwas (jaarlingen?) en meer dan 10 biggen (met die leuke streepjes). Terwijl wij stopten om te kijken bleven de adulte exemplaren ontspannen om ons heen in de bermen wroeten, terwijl de biggen over de weg liepen. Na 5 a 10 minuten verdween de hele kudde knorrend en piepend de berm in en de helling af.

Ik wens jullie een mooie zomer met veel vergelijkbare ervaringen en ...

Veel leesplezier!

Op de website van IVN Eijsden is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd (in kleur). (ivn.nl/afdeling/eijsden)

PDB

VAN HET BESTUUR

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

ZELF DETERMINEREN?

Buiten iets gevonden?

De meeste mensen hebben niet allerlei planten- en dierengidsen in de kast staan waarmee vondsten makkelijk op naam gebracht kunnen worden. Nog

afgezien van het feit dat dit met zo'n gids ook geen sinecure is.

De digitale ontwikkelingen gaan ons leven wat dat betreft gemakkelijk maken. Waren de conventionele planten- en dierengidsen al enige tijd ook digitaal (als e-boek) beschikbaar, nu komen er ook apps beschikbaar waarmee vondsten gedetermineerd kunnen worden. Ik las van de week over een app waarmee je een plant kan fotograferen (met je smartphone) en die je dan vertelt welke plant dat is. Dat heb ik zelf nog niet uit kunnen proberen. De volgende stap is dat je met je smartphone het geluid van een vogel opneemt en de naam van het beestje tevoorschijn komt. Voor popmuziek bestaan dergelijke apps al!

Naturalis, ons Natuurhistorisch museum en Biodiversity Centrum in Leiden, ontwikkelt samen met partners online tools (online determinatiesleutels) om Nederlandse dieren te identificeren. Hieronder vind je een overzicht van de sleutels die nu beschikbaar zijn:

Dierenzoeker

Zie je een dier in je huis of tuin en weet je niet wat het is? Kijk goed en ontdek het in de Dierenzoeker.

[Dierenzoeker \(http://www.dierenzoeker.nl/\)](http://www.dierenzoeker.nl/)

De Dierenzoeker is ook verkrijgbaar als app voor [Android](#) en [iPhone](#).

Boktorren determineren

Boktorren zijn kevers die vaak groot en soms opvallend gekleurd zijn.

Met deze determinatiesleutel kunnen alle Nederlandse boktorren op naam gebracht worden.

[Boktorren determineren](#)

<http://determineren.nederlandsesoorten.nl/boktorren/app/views/matrixkey/identify.php?epi=7#prettyPhoto>

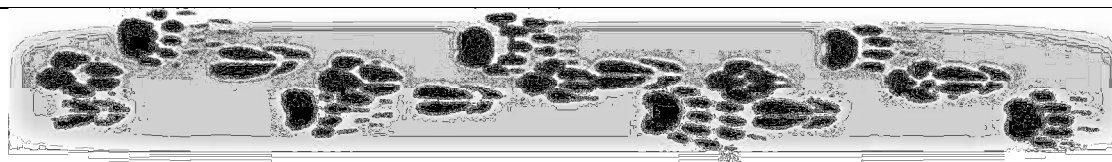
Rivierkreeften determineren

Rivierkreeften zijn de laatste jaren steeds zichtbaarder door het op-rukken van Amerikaanse rivierkreeftsoorten.

Met deze determinatiesleutel kunnen alle in Nederland voorkomende soorten op naam gebracht worden.

[Rivierkreeften determineren](#)

<http://determineren.nederlandsesoorten.nl/rivierkreeften/app/views/matrixkey/identify.php?epi=3>

Botten determineren

Botten van dieren liggen soms gewoon voor het oprapen. Welk bot het is en van welk dier het komt kan je nazoeken in de determinatiesleutel voor botten.

[Botten determineren](#)

<http://natuurinformatie.nl/nm.dossiers/natuurdatabase.nl/i003690.html>

Kiezen determineren

Naast botten kan je ook kiezen van dieren vinden. Tot welk dier een gevonden kies behoorde, is te vinden in de determinatiesleutel voor kiezen.

[Kiezen determineren](#)

<http://natuurinformatie.nl/nm.dossiers/natuurdatabase.nl/i004134.html>

Schelpen determineren

Schelpen gevonden op het strand zijn te determineren met de determinatiesleutel voor schelpen.

[Schelpen determineren](#)

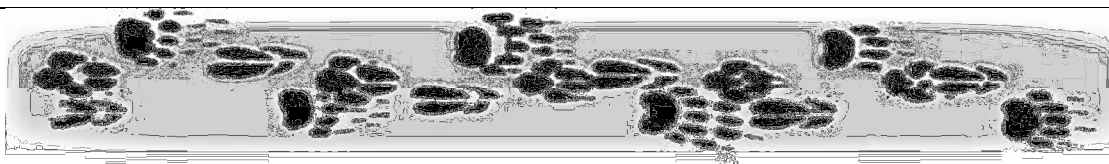
<http://natuurinformatie.nl/nm.dossiers/natuurdatabase.nl/i003497.html>

NB: Lezers van de elektronische wissel kunnen de link volgen door er op te klikken. Lezers van de papieren versie zullen de lange link (http://...) over moeten tikken in hun browser.

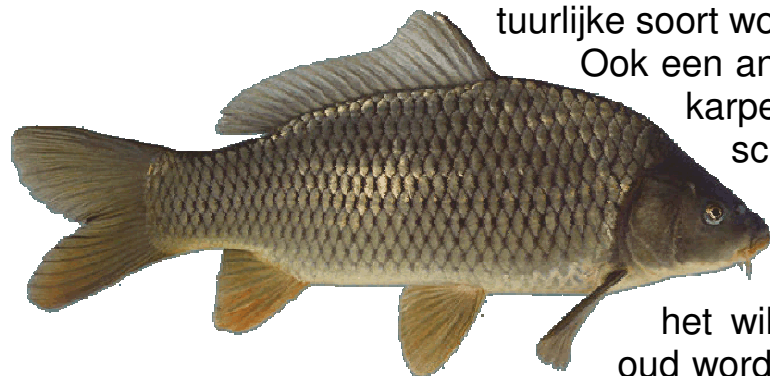
Zie www.nachtvandevleermuis.nl

VISKES VANGE (15)

De Wilde Karper of Boerenkarper ("Kerp")

Vorige keer (in deel 14) ging het over de Kroeskarper, die als natuurlijke soort wordt beschouwd.

Ook een andere soort, de Wilde Karper (Boerenkarper) wordt als een natuurlijke soort beschouwd. Deze is een stuk groter dan de Kroeskarper en kan wel 120cm lang worden, bij een gewicht van 20 kilogram. De Boerenkarper kan in het wild in Nederland ongeveer 15-20 jaar oud worden. Indien er niet zoveel op de dieren

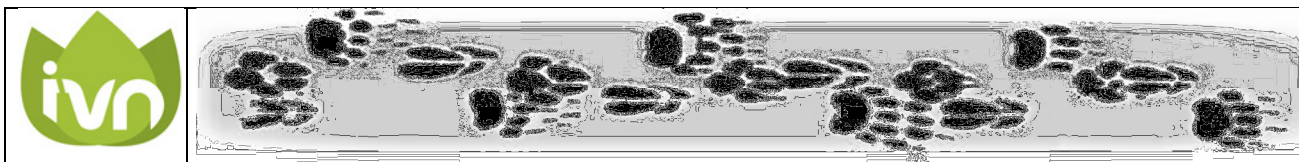
gevist zou worden, dan kunnen ze waarschijnlijk veel ouder worden, tot misschien wel 50 jaar (bijvoorbeeld in kasteelvijvers).

De naam

De naam "Wilde Karper" spreekt wel voor zich. In tegenstelling tot allerlei gekweekte varianten handelt het bij deze soort om de soort die van nature in het wild voorkomt en oorspronkelijk uit het gebied rond de Kaspische Zee kwam. Bij de naam "Boerenkarper" kan men zich ook wel zoiets voorstellen, de soort komt al eeuwenlang voor in allerlei (vooral stilstaande) wateren in het boerenland van Holland. De betekenis en herkomst van het woord "Karper" is niet met zekerheid vastgesteld. De visnaam zal uit een oude Europese taal stammen maar het is onduidelijk uit welke taal oorspronkelijk. In ieder geval werd de naam in vele talen onderling overgenomen. In het Duits spreken we van "Karpfen", in het Engels van "Carp", in het Frans van "Carpe commune" en in het Fries van "Karper". In vrijwel heel Limburg horen we "Kèrp" of "Kèrrep". Zo ook in Eijsden. Afhankelijk van de spreker beluisteren we "'n Kèrrep" (vrouwelijk) of "'nne Kèrrep" (mannelijk). Bijvoorbeeld: "Hay haw 'n diekke Kèrrep gevange, aon 't Loeëk" (bij het Grindgat).

Soortkenmerken

De Wilde Karper is qua model een vrij lange vis, in tegenstelling tot de (soms zeer zware) gekweekte vormen zoals de Schubkarper of de Spiegelkarper. De rug is bruinachtig, de flanken zijn koperkleurig en de buik is geelachtig. De bek heeft 4 baarddraden en het lichaam is regelmatig met schubben bezet (terwijl bepaalde kweekvormen bijvoorbeeld rijen schubben kunnen hebben, of geen schubben zoals de Lederkarper). Een jonge Wilde Karper lijkt wel op een Kroeskarper of een Giebel, maar heeft baarddraden (de beide andere soorten niet).

Levenswijze

De Wilde Karper komt voornamelijk in stilstaand en zwakstromend water voor. In snelstromende rivieren of beken met een grindbodem zal men hem niet zo snel tegenkomen. Een zachte bodem en ook begroeiing met waterplanten heeft de voorkeur. In diepere gedeelten wordt overwinterd en in de ondiepere gedeelten is de vis in de zomer te vinden en vindt de voortplanting plaats (met veel geplons). De Karper voedt zich met allerlei dierlijk materiaal, maar ook met waterplanten.

Voortplanting

In de vroege zomer worden de paaiplaatsen opgezocht. Deze zijn gelegen in ondiep water langs de oevers, dat op kan warmen. De Karpers worden geslachtsrijp als ze 3 à 4 jaar oud en 40cm lang zijn. Het mannetje port bij het paaïen met zijn snuit tegen de buik van het vrouwtje, zoals dat bij wel meer vissoorten gebeurt. De honderdduizenden eitjes worden aan waterplanten gekleefd en komen al na een paar dagen uit. De larven gaan zwemmen na het vullen van de zwemblaas met lucht. Volgens het boek "Vissen in Limburgse beken" (NHGL, 2000), waarin veel wetenschappelijk werk wordt aangehaald, zijn de omstandigheden in ons klimaat echter niet optimaal. Hierdoor haalt niet zo heel veel broed het en ook jonge Karpers kunnen daarom moeilijk het volwassen stadium halen. Net zoals bij andere soorten wordt het broed ook vaak opgegeten door andere dieren.

Voorkomen

Van nature komen Wilde Karpers uit Voor-Azië. Het leefgebied bestaat uit grote rivieren met overstromingsgebieden. Verondersteld wordt dat door klimaatverandering al in de prehistorie uitbreiding van het leefgebied naar Europa (Donaugebied) en China heeft plaatsgevonden. Daarnaast is de mens verantwoordelijk voor de verdere verspreiding van deze soort. Hierbij worden de Romeinen genoemd en ook kloosterlingen (kweken van karpers als voedsel voor bij het vasten). Volgens het bovengenoemde standaardwerk zou de Boerenkarper met zekerheid sinds de 14e eeuw in Nederland in het wild voorkomen. Archeologische resten duiden al op de 12e eeuw. Deze Karper wordt het meeste aangetroffen in Noord-Holland, in stilstaand water. In ons gedeelte van de Maas was de Karper vroeger zeldzaam. In vijvers zal hij wel meer gehouden zijn. Later (vanaf de jaren '60 van de 20e eeuw) gaat men meer Karpers aantreffen (door het uitzetten van deze vis). Hierbij spelen ook de grindgaten een rol als rustig leef- en verblijfsgebied.

Wetenswaardigheden

Hoewel de Karper oorspronkelijk als vis voor de vasten bij ons werd geïntroduceerd, kwamen er op den duur ook recepten ten tonele die ook in deze tijd

als zeer luxe kunnen worden bestempeld. Bijvoorbeeld fijngehakte Karper met Paling en karperhom, wijn, boter en champignons.

Je zou er honger van krijgen. In de Diksjenaer van het Mestreechs vinden we: “gape van d’n hónger wie ‘ne Kerrep”. Dat zal dan wel op de grote ronde bek van de Karper betrekking hebben. Op dit moment wordt er weinig Karper gegeten in Nederland, de vis is namelijk moeilijk van graten en beentjes te ontdoen.

Jacques Piters

17 TOT 26 JUNI: WEEK VAN DE INVASIEVE EXOTEN

Van vrijdag 17 tot met zondag 26 juni 2016 staan ze in de schijnwerpers: uitheemse planten, dieren en micro-organismen die door menselijk toedoen in Nederland terechtkomen en hier schade kunnen veroorzaken voor natuur, gezondheid, waterbeheer en andere belangen. Het denken is aan bijvoorbeeld de Japanse Duizendknoop, de Halsbandparkiet, de Rode Amerikaanse Rivierkreeft, de Russische Rattenslang en de Tijgermug, maar dat is slechts een kleine greep uit de honderden soorten die hier voorkomen.

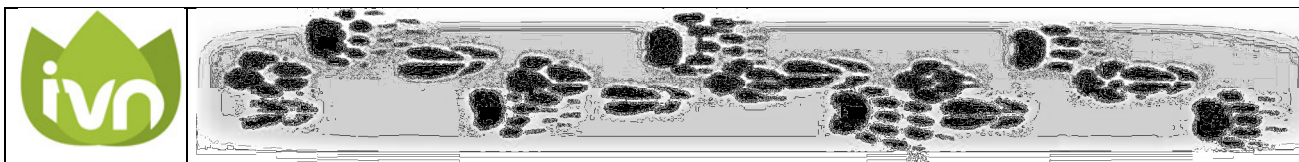

De Week van de Invasieve Exoten gaat van start met een symposium. Daarna zullen door heel Nederland diverse activiteiten rond het thema plaatsvinden. Dit om de bewustwording rond dit thema te verhogen en om het draagvlak voor de aanpak te vergroten.

Op dit moment worden allerlei organisaties benaderd die op een of ander wijze met het onderwerp te maken hebben, zoals natuurorganisaties, terreinbeheerders, waterbeheerders, bijenhouders, hortussen, natuurmusea en onderzoeksbureaus. Hen wordt gevraagd om tijdens de Week een activiteit aan te bieden. Zo kunnen ze laten zien op welke manier zij met het onderwerp bezig zijn en kunnen ze samen met geïnteresseerde deelnemers op een leuke en interactieve manier met het onderwerp aan de slag gaan.

De mogelijke activiteiten zijn zeer divers, zoals een natuurexcursie, een lezing, natuurwerk (bijvoorbeeld het verwijderen van invasieve exotische planten), een workshop determineren, een teldag, een tentoonstelling, een quiz, een spel, een kookworkshop met gebruik van exotische planten en dieren, aanbidding van een speciaal menu, of bedrijfsbezoeken en -excursies.

Op www.wvdie.nl en www.weekvandeinvasieveexoten.nl worden alle organisaties en personen die activiteiten aanbieden op de homepage vermeld, en worden alle activiteiten in de weekagenda opgenomen en doorgelinkt naar de

website van de aanbieder. Activiteiten kunnen worden aangemeld via deze aanmeldlink: <http://www.weekvandeinvasieveexoten.nl/wil-je-een-activiteit-organiseren>

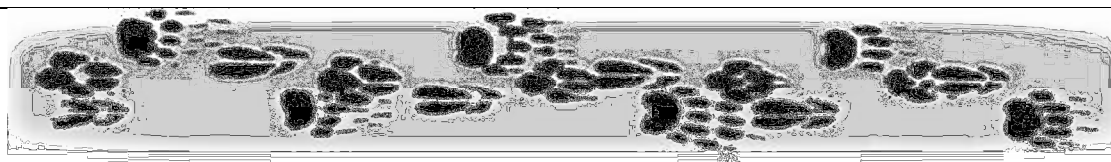
Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met:

Wilfred Reinhold, platform Stop invasieve exoten

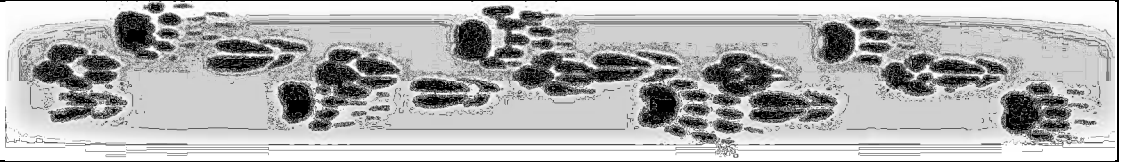
06 281 89 691, info@invasieve-exoten.nl

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 24.02 De Kraanvogels zijn deels op trek naar het Noorden. Ook Rode Wouwen trekken naar Scandinavie.
- 25.02 Er is flink gekapt etc. achter Kasteel Oost (zie 15.02). Nu nog opruimen. Ook op enkele plekken langs de bosrand van het Savelsbos is gekapt. En langs de A2 is Rijkswaterstaat ook actief aan het kappen.
- 26.02 Er vliegen veel Kraanvogels over Zuid-Limburg noordoostwaarts. De trek is massaal op gang gekomen. Met Henri e.a. Voetspoor 139 van Mesch naar Dalhem en terug gelopen. Uitstekend wandelweer. Fraaie tocht. Zoals verwacht veel modderige veldwegen en passages van omgeploegde akkers. De tocht door de weilanden langs de Berwinne was niet zo drassig als verwacht. Voor het gros der deelnemers een eerste kennismaking met dit deel van het voormalige Graafschap Dalhem. Niet alleen met huidige situatie maar vooral via de informatie bij het Voetspoor en de plaatselijke borden met de geschiedenis. Ooit hoorde grote delen tot Staats Holland. En waren er twisten tussen katholieken en protestanten. Zelfs Willem De Zwijger is betrokken geweest bij een veldslag in Dalhem! Alva wordt hier als bevrijder gevierd terwijl hij in Holland een bloeddorstig monster, de snodeste schandvlek der mensheid, werd genoemd door de Staten-Generaal! Onderweg Veldleeuweriken, Kieviten en Graspiepers. En de eerste bloeiende Maartse Viooltjes!
- 27.02 Een Voerense schone meldt een dode das langs de weg van Moelingen naar Voeren. Halverwege de helling. Een vaste doodrij locatie.
- 29.02 Deze extra dag levert wat mij betreft geen extra waarnemingen op.
- 01.03 Uit de Eijsder Beemden worden toch bijzondere vogels gemeld als Pontische Meeuw, Pijlstaarteend, Waterral en Witkop Staartmees. Je moet het maar zien. Uit onze contreien melden Willy Wolfs, Larse Claessens en Raimond Daemen al dit schoons op waarnemingen.nl . Dhr. Stoffer meldt een dode Das op De Waardhoff. Math Wolfs zorgt voor een foto.
- 09.03 Een aandachtige lezer van De Wissel vraagt of ik mij soms vergist heb. In het Caesterveld huizen al weken een grote groep Knobbelzwanen. Dus geen Grote Zilverreigers zoals ik meldde op 19 januari. Inderdaad, excuses. Geen gebrek aan mijn ogen maar waar het hart van vol is ...
- 10.03 Het koppel Grote Gele Kwikstaarten is druk bezig met nestbouw langs de Voer bij de Oliemolen.

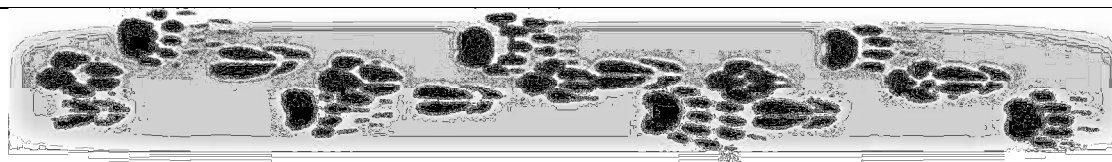

- 11.03 Tijdens tocht met groep van Joost, Voetspoor 180, een Rode Wouw ten zuiden van Nijswiller. In Waalbroek Grote Gele Kwikstaart, Zanglijster en Grote Lijster. Tussen Bocholtz en Orsbach dan Kieviten, Grote Zilverreigers, Kneus en zelfs 3 Reeën. Links en rechts en overal Goudhaantjes, Vinken, Mezen, Boomklevers, Boomkruipers, Spechten etc. Heel wat Veldleeuweriken boven de akkers.
- 12.03 Irene ziet tijdens tocht over Trichterberg–Bertenberg haar eerste Witte Bosanemonen. Onderweg ook Zanglijster, Grote Lijster, Groene Specht. Bij De Beuk 2 Middelste Bonte Spechten. Een koppel? Verder Koolmees, Pimpelmees en Groenlingen. Op de grond sporen van Dassen, Vossen, Reeën en Wilde Zwijnen. In de lucht Buizerds en Torenavalken. Uit Mheer wordt gemeld: dode Das langs de Koetsweg bij hoeve Snauwenberg.
- 12.03 Jef Creuwels telt 23 Muurhagedissen rond zijn huis. Genietend van de zon. Hij ziet ook dagelijks Putters in variabele aantallen.
- 13.03 Mijn eerste avond observatie van dit jaar. Onderweg niets dan geluiden van vogels die de dag afsluiten. Om 19.05u klinkt de luide roep van een Bosuil. Daarna wordt het stil. Vanaf 19.13u laten zich 2 Dassen zien. Zij komen uit de burcht en gaan direct op pad.
- 14.03 De natte stalmest is blijkbaar gratis. De hele dag zijn monsters van machines bezig met de bemesting van de akkers langs de Oude Molenweg op Sint Amand. Je kunt bijna pootje baden. Het koppel Veldleeuweriken zal opnieuw moeten beginnen. Hoe vaak dit voorjaar?
- 15.03 De laagstamboompjes kleuren grijs vanwege het antinachtvorst sproeiwerk.
- 17.03 Blijkbaar is de grond langs de Maas in Laag Caestert niet vruchtbaar genoeg voor de Maïs. Er wordt volop droge stalmest verspreid. Langs de Bronckweg hebben de Nijlganzen en Grote Zilverreigers blijkbaar hun buik vol van de mest. Zij zijn vertrokken naar elders.
- 19.03 De sluikstortopruimers van Grueles melden een dode das langs de A2. Bij hectometerpaal 265,4 op de afrit.
- 22.03 Mijn correspondent uit Oost Dhr. J.V. meldt een dode das langs de Rondelen in Mheer en eentje langs de Kampweg bij de kennel. Josien van Boekel uit Mheer meldt de dode das langs de Rondelen ook. Plus eentje langs de Rijksweg bij het viaduct voor het milieupark van Eijsden.
- 22.03 Verheugender nieuws dan uit de Eijsder Beemden. Hier zien meerdere waarnemers, waaronder Willy Wolfs uit Oost, een heuse Chileense Flamingo! Willy ziet ook een Slobeend. Waar ik ook kom hoor ik de roep van Het Maarts Veulen. Mijn eerste Bosviooltjes op Kaversjart. In de Sjechelder dan Voorjaars Helmbloem.
- @ 24.03 Martin Haster meldt: Gisteren was ik in de middagpauze vanuit Ca-berg/Maastricht een kort fietstochtje aan het maken langs het Albertka-

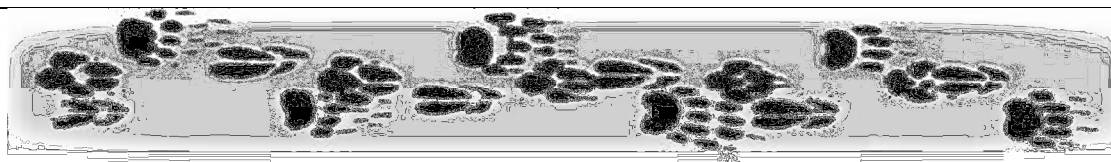
naal. Bij de Kom van Briegden, schuin tegenover de papierfabriek in Lanaken, zwom een koppel ganzen met vijf jongen. Ik kan niet terugvinden welke soort gans het was. Dat leek mij al best vroeg en dus leek mij het leuk dit aan U te melden. De lente is ècht begonnen!

- 24.03 In het Caestertveld nog heel wat Kramsvogels, Spreeuwen en Canadese Ganzen. In de lucht zingende Veldleeuweriken. Langs de Maas tientallen en nog eens tientallen konijnen. Ik vind een dode Mol. Even naar de Eijsder Beemden en jawel hoor: In de schaatspoel staat nog de Chileense Flamingo. Een Witte Kwikstaart huppelt langs de waterkant. Tussen de laagstam boven de Hierderberg zowaar 7 Reeën en 1 Reebok. Ook een flinke Haas. Achter Kasteel Oost is bijna alles opgeruimd. Enkel kale plekken en sporen van machines blijven achter.
- 26.03 Achter Kasteel Oost zijn alle takken en stammen afgevoerd. Als onderdeel van het beheer zijn er ook een drietal dichtgeslibde poelen opgeschoond en verdiept. Er staat weer water in en de bergen modder zullen ook nog wel afgevoerd worden.
- 27.03 Voor mij geen Paashaas, wel een Paasdas, een Paasvos en een Fazanthaan.
- 28.03 Enige verrassingen bij de schaatspoel van de E.B. Langs de waterkant 2 Scholeksters en 2 Witte Kwikstaarten. Boven het water een 7-tal Huiszwaluwen. Op het water een koppel Slobeenden. En als toetje zie ik ook weer eens een Bonte Strandloper. Bij het Pontje aan Het Bat vliegen zeker 30 Huiszwaluwen vlak boven de Maas. Nadat ik die Zwaluwen gemeld had op waarneming.nl staat heel vogelend Limburg in rep en roer. Onmogelijk zoveel in deze tijd van het jaar!
- 29.03 Tweede dassen waarnemingsavond. Met succes er lieten zich 5 Dassen zien. Onderweg kruiste mij op de Trichterberg een onvolwassen Wild Zwijn in volle ren.
- 30.03 Met Jacques e.a. een pittige tocht gemaakt rond en door Verviers. Nr. 509 van Jos Wazlo. Vooral de tocht door deze oude stad vol met vergane glorie maakte indruk. Nodigt uit voor herhaling. Onderweg in de lucht Huiszwaluwen. Langs de Vesdre broedende eenden en ganzen. De Paaskermis draaide nog.
- 30.03 Consternatie op een groenstrook in Randwijk nabij het voormalig kantoor van De Limburger. Hier draait een levende Das alsmaar rondjes. Voormalig Eijsdenaar Ber Pachen is getuige van het schouwspel en meldt dat. Soms verdwijnt de Das even tussen de struiken maar dan komt hij weer tevoorschijn en draait weer zijn rondjes. De gealarmeerde Dierenambulance komt ter plekke. Het dier wordt gevangen en meegenomen. De toestand van het dier was nog dusdanig goed dat hij naar het welbekende opvangcentrum in Opglabbeek is gebracht. Daar vindt nader onderzoek en mogelijke herstelzorg plaats.

- 01.04 Op 1 april laat zich geen levende Das zien. Wel komt een Bosuil eens kijken naar wat daar langs de bosrand staat.
- 02.04 Bij Huize De Beuk een Alpenwatersalamander en 2 Witte Kwikstaarten. Overal Wijngaardslakken die zich van hun winterkleed ontdaan hebben. Zus José ziet haar eerste 2 jonge Dasjes van dit jaar. Nog nooit een zodanige vroege waarneming gehad!
- 03.04 Er wordt weer een dode Das gemeld langs de Rondelen in Mheer.
- 04.04 Irene krijgt tijdens dassenobservatie bezoek van een knorrende moeder Wild Zwijn met haar 5 biggetjes. Moeder en kroost vervolgen rustig hun weg.
- 06.04 Ik zie langs de schaatspoel in de EB een vogeltje op hoge rode poten met ook een rode bek. Bij het opvliegen roept hij en onder het vliegen ook. Dat is een Tureluur zegt vogelkenner Willy Wolfs die het vogeltje op 05.04 al voor de lens had. Willy is zo langzamerhand een echte vogelaar aan het worden. Heeft al 100 soorten gezien in Eijsden. Momenteel kent hij de nestplek van een stel ijsvogeltjes!
- 07.04 Ik zie in Mheer mijn eerste jonge dassen van dit jaar. Moeder Das commandeert: *terug naar binnen*.
- 08.04 Met Joost e.a. een tocht gemaakt door het hellingbos tussen Geulle en Elsloo. Dat bos is veel natter dan het Savelsbos. Dat is duidelijk te zien aan de voorjaarsbloemen die en zon en water nodig hebben. Zoals Dotterbloemen, Sleutelbloemen en Goudveil. Legio plekken Bosanemonen, Daslook, Speenkruid etc. De gehele tocht begeleid door de zang en de roep van vogels, waar onze vogelaars naarstig met de kijker naar op zoek gingen voor een zichtwaarneming. De dassenburcht die wij passeerden zag er armzalig uit. Enige Reeën gingen voor ons op de loop. Voor mij was de knaller de passage langs de Hemelbeek waar een Beverfamilie zich gevestigd heeft. Met goedkeuring van de terreineigenaar zo te zien. Geweldig.
- 09.04 In de berm van de Rijksweg tussen De Heeg en Gronsveld verschijnen de jaarlijkse pinksterbloemen. Achter Kasteel Oost staan in de E.B. enkele Herfsttijloos planten.
- @ 14.04 Netty Hornstra meldt: op 14 april voor het eerst dit jaar de Koekoek gehoord in de omgeving van het Europapark in Gronsveld.
- 17.04 Irene ziet haar eerste dassengezin van dit jaar. Een stevige beer met een fraai wijfje en 4 kleintjes.
- 19.04 Irene krijgt bezoek van een Wild Zwijn tijdens dassenobservatie. Zonder problemen. Zij hoort haar eerste Vroedmeesterpadden roepen in de Daor. Ik hoor mijn eerste Koekoek roepen nabij het Europapark. Op de

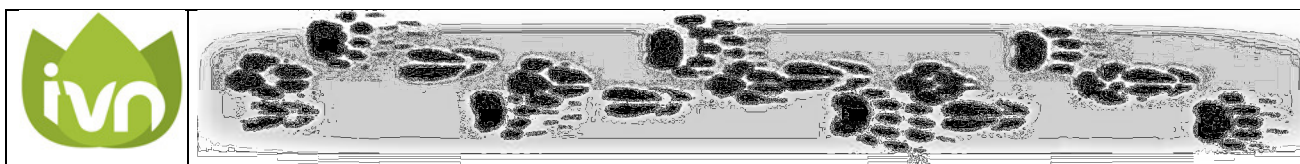

A2 ter hoogte van Meerssen sneuvelt weer een das. Willy Wolfs krijgt in de E.B. zijn eerste Koekoek voor de lens.

- 20.04 Weer eens naar de E.B.. Ik hoor een Koekoek. Een Koniks paardenmoeder loopt met een veulen. Als de vermoedelijke vader eens kennis wil maken met zijn afstammeling wordt hij al schoppend weggestuurd. Het is drinktijd voor de kleine. Op de schaatspoel weinig vogels. Langs de kant toch 2 Kleine Plevieren. Die zag ik al eerder.
- 21.04 Ik heb de indruk dat de Koolmezen dit jaar minder eieren gelegd hebben dan vorige jaren. Toen 8, 9 tot zelfs 10. Nu maar 7 in de meeste nesten.
- 21.04 Mijn broer Jef wordt gewekt door de roep van een Koekoek langs de Maas in Laag-Caestert. In de bomen ook een koppel Buizerds op hun nest. Werkend in de tuin ziet hij dat een koppel Muurhagedissen ijverig werkt aan hun nageslacht.
- 22.04 Met Joost e.a. de omgeving van Kornelienmünster onveilig gemaakt. De voorjaarsbloeiërs waren allemaal present. Ook het klein vogelgrut liet zich horen en zien. In de lucht zowaar Rode Wouw als Zwarte Wouw.
- 23.04 Ik heb de indruk dat er dit voorjaar meer viooltjes bloeien in het Savelsbos. Na het Maarts Viooltje nu bleeksporige en donkersporige exemplaren. Mevr. Gedda Hanssen uit Termaar meldt een niet al te grote dode Das langs de N278 ter hoogte van Blankenberg.
- 24.04 Een tocht gemaakt over het vruchtbare leemplateau van Libeek. Op heel wat percelen staan de wintertarwe en de wintergerst al 30 cm hoog. Nog veel meer terrein ligt braak. Daar wordt ijverig compostmest over uitgestrooid. Wordt dat allemaal maïs? Om 13.00u wordt ik bij hoeve Huls gebombardeerd door een hagelbui. 's Avonds geen dassen, te koud.
- 26.04 Het bos trekt langzaam zijn zomerkleed aan. Niet meer doorkijkbaar. Het geel van het Speenkruid is verdwenen. Bosanemonen raken uitgebloeid. Het Daslook houdt stand. Daar zijn Eenbes, Grote Keverorchis, Muskuskruid en Salomonszegel al. Het wit van Klaverzuring verschijnt en zowaar het groen van de Lelietjes der Dalen is er ook weer.
- 27.04 Uit Mheer weer een dode Das langs de Papenweg.
- 28.04 In het riviértje Le Bolland en in de Berwinne tussen Dalhem en Berneau liggen duizenden dode vissen. Vergiftigd blijkbaar. Door wie of wat is de vraag. Bron La Meuse, Gazette de Liège.
- 29.04 In 't Vroendel roept ook een Koekoek.
- 30.04 Neef Paul heeft de afgelopen week gewerkt in de buurt van Sprimont. Dagelijks op en neer via de E25. Goed voor 4 dode Dassen langs die weg.
- 01.05 Mei begint goed. Zowel een dode als een levende Egel. In de Daor roept de Vroedmeesterpad. Op de Oude Molenweg nabij St. Amand liefst 3 Gele Kwikstaarten.

Zie verder op pagina: 15

AGENDA 2016

Lezingen 2016

Onderwerp, spreker en plaats wordt bekend gemaakt via de plaatselijke pers en op de site van ons IVN. Hebben wij uw mail adres dan ook per mail.

De zaal is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Getracht zal worden in elke laatste week van een maand een spreker te vinden. Houdt de lokale pers dus in de gaten.

Het “Wandelschema” & “Korte Tour”

20 juli	Van Holset naar Holsetter-, Malens- en Kerperbosch KT151 10km	11.00uur
---------	---	----------

Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Schols en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem. Bij elke weersomstandigheid.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschied op eigen risico en verantwoording. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672
email: asvansanten@home.nl

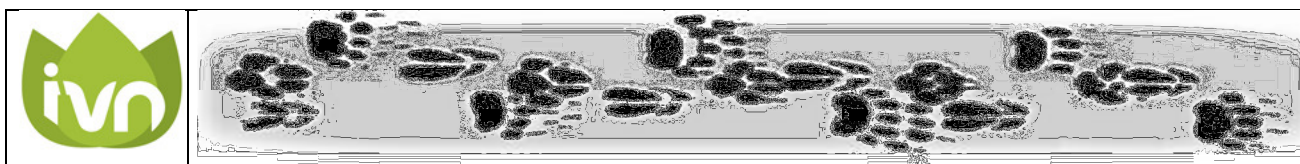
Euregionale natuurwandelingen in 2016

Organisator Frans Jongen heeft voor 2016 zijn wandelschema alweer klaar. De routes zijn zoals gebruikelijk Voetsporen afkomstig uit de Natuurgids of tochten uit de Wandelgids Zuid-Limburg van de heer Waszlo. Op de oneven vrijdagen kunt u terecht voor deelname. De tochten gaan onder alle weeromstandigheden door. Goed schoeisel en proviand voor onderweg zijn nodig. In principe is het vertrekpunt de parkeerplaats bij de kerk van Mheer alwaar het om 09.00 uur verzamelen geblazen is. Kosten € 1 voor de organisatie en een bijdrage in de kilometerkosten van uw chauffeur. Via carpoolen dan naar de echte tocht. Na afloop terug naar Mheer.

24 juni	Vroenhoven	16,0km	WZL864
8 juli	Ninglingspo	15,0km	WZL385
22 juli	Würselen	16,0 km	WZL854
5 aug	Brunsummerheide	15,5 km	WZL71
19 aug	Esneux	16,2 km	Voetspoor 269
2 sept	Mechelen	20,0 km	WZL857
16 sept	Bardenberg	15,2 km	WZL862
30 sept	Windraak	15,4 km	WZL863

Voor nadere inlichtingen: organisator Frans Jongen, tel. 043-4571705 of 06-25486395.
Mailadres: fransjongen@hetnet.nl

JC

Programmaoverzicht 2016 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Vertrekpunt /locatie/contact
JUNI			
15 juni – 15 juli		3 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
JULI			
13 juli – 27 juli		Huiszwaluwtellingen	Thérèse
AUGUSTUS			
Zaterdag 27 aug	08.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
Zondag 28 aug		Gezinsdag	Wiel & Annie
SEPTEMBER			
Zondag 4 sep	08.00	Excursie Voeren	Plus Eijsden - Philippe
OKTOBER			
Zondag 2 okt	08.00	Excursie Bichterweert	Plus Eijsden - Ed
NOVEMBER			
Zondag 6 nov	08.00	Excursie Meers/Kasteelpark Stein	Plus Eijsden - Jac
Zaterdag 26 nov	09.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
DECEMBER			
Dinsdag 27 dec	09.00	Winterbekentelling - Voer	Kasteelpark
JANUARI 2017			
Dinsdag 3 jan	19.30	Nieuwjaarstreffen	School Kampweg

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Wiel	408 19 41
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10	Frans	409 12 83

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

24-06	Inventariseren Bloeiende Bermen Onbekend
08-07	regulier onderhoud De Laathof, Mesch
22-07	Inventariseren Bloeiende Bermen Onbekend

Ook in 2015 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur (tot 16.00 uur) vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari.

Inlichtingen:

Annemie Speckens, tel. 043-4092623

Anne van Santen, tel. 043-4094672

e-mail: annspeckens@kpnplanet.nl

e-mail: asvansanten@home.nl

Dus als je mee wilt lopen dan mail even.

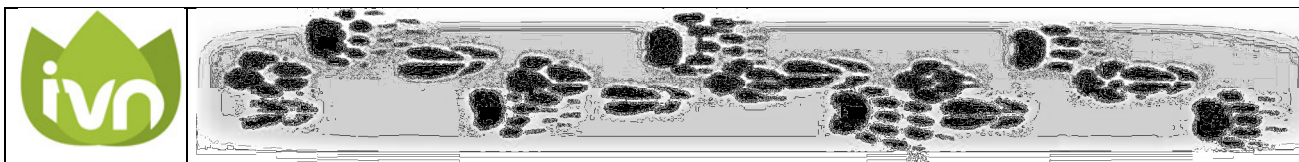
BIJZONDERE WAARNEMINGEN VERVOLG VAN PAGINA: 13

- 04.05 In de kunstburcht van Oost-Maarland huizen tientallen konijnen plus

een stel Vossen met jongen. Deze laten zich overdag zonder enige vorm schroom bewonderen door passanten. Ik krijg hen ook te zien en op de foto. Ook in de burcht in de bedding van de Zeep huizen konijnen samen met een koppel Vossen met hun jongen. Op diverse plekken in het braak liggend industrieterrein huizen honderden konijnen.

- 05.05 Tussen de Nijlganzen zit weer een Casarca eend. Op heel wat percelen in de regio wordt het eerste gras geoogst.
- 06.05 Na afloop van dassen observatie, zonder dassen, wel weer 2 roepende Vroedmeesterpadden en 1 passerend Wild Zwijn. Ik vindt 8 rosetten van de Bergnachtorchis.
- 06.05 Mijn neef Marc en zijn dochttertje Gwen kunnen genieten van 3 grote Dassen en 5 kleine Dasjes op een dassenburcht in Teuven.
- 09.05 In de eerste duisternis steken tientallen Wijngaardslakken de Daor over.
- 10.05 Boven de Berwijn een blauwe flits. Een IJsvogel.
- 12.05 Op Snoravia bloeien de eerste Soldaatjes. Ik hoor de roep van een Koekoek.
- 13.05 Het aantal Bergnachtorchissen gaan checken in het Jagersbosje. Wat klinkt daar boven het bos? Een Koekoek. Onderweg op akkers St. Amand 2 Veldleeuweriken en 1 Gele Kwikstaart. Hier en daar laten zich ook al Sintjansblomme bewonderen.
- 15.05 Het eerste Daslook is uitgebloeid. Het grote afsterven is begonnen.
- 16.05 Weer een dassenburcht waarop ook een stel Vossen met hun jongen zitten. 's Middags passeren mij enkele wandelaars met loslopende honden in het bos. Plots hoor ik geblaf en gekraak. Ongeveer 50 meter voor mij stormt een kleine Olifant, ik bedoel een groot Wild Zwijn, door het bos. Gevolgd door 5 tot 7 kleinere exemplaren.
- 17.05 Een Zwarte Roodstaart op mijn balkon! Er huist blijkbaar een koppel in de buurt, ik zie hen elke dag. Bij Irene in de tuin zijn de hele dag door pa en ma Koolmees aan het foerageren.
- 19.05 Gemeente Maastricht is begonnen met berm maaien.
- 20.05 Zowaar 2 Kieviten op een akker langs de Stenenbergweg van Eckelrade. In een laagstam dan een Haas.
- 21.05 Broer Martin kan genieten van 2 Bevers in de Voer. Ook een IJsvogeltje is present. 's Avonds langs de Voerenweg bij het Europapark een levende Egel.
- 22.05 Langs de Rijksweg in De Heeg en langs de Julianastraat in St Geertruid een dode Egel. De processie van Mheer komt droog binnen. Helaas haalt Pluvius uit tijdens de afsluitende dienst op het kasteelplein.
- 25.05 Naast Konijnen en Vossen huizen in de kunstburcht van Oost-Maarland dit jaar ook Dassen. Moeder Knobbelzwaan zit niet meer op haar nest. Dus 3e nestpoging mislukt. Veel te veel loslopende honden bij de schaatspoel. Ik tel 29 Soldaatjes op Snoravia. Er bloeien ook vele tientallen Keverorchissen.

- 28.05 Bij Irene 2 dagen achter elkaar in de tuin een nagenoeg knalgele vogel met een zwarte kop en een specifiek geluid.
- 29.05 De Bronk en de Grote Bronk worden in de steek gelaten door de weergoden.
- 31.05 Ik sluit mei dan toch af met een klein gezin Dassen (pa, ma met 2 jongen), een groot gezin Vossen (pa, ma met 5 jongen) en één Eikelmuis.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Voorjaar 2016:

Chileense Flamingo, Chinese Moerasslak en Aziatische Korfmossel

Zou na de vreemde winter van 2016 eindelijk weer eens een “normaal” voorjaar aanbreken?

Mijn natuurdagboek vermeldt de volgende natuur- en weerwaarnemingen:

Woensdag 2 maart 2016. Rode Eekhoorn 's ochtends bovenaan de Bukel. Maartse buien in Margraten (rond 18.00u).

Donderdag 3 maart. Een beetje natte sneeuw in de vroege ochtend in Bruisbosch en Margraten.

Vrijdag 4 maart. Sneeuwval in Midden-Nederland en Hoog Zuid-Limburg. In onze regio regen.

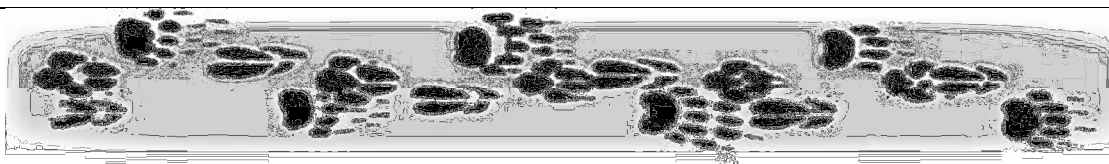
Zaterdag 5 maart. Vroeg vertrek uit Banholt naar de Landelijke Dag van de Vlinderstichting in Wageningen. Mistig op grote delen van de snelweg en bij aankomst in Wageningen -2°C. Een hele dag films en lezingen in een schouwburg en 2 verdiepingen kraampjes met boeken en hebbedingetjes. Zelfs de humor ontbreekt vaak niet in de lezingen. Wat wil een mens nog meer?

Precies: de dag erna (Halfvasten) naar de tentoonstelling over Jeroen Bosch in het Noord-Brabants Museum in Den Bosch. Jeroen Bosch schilderde naast fantasiewezens ook veel vogels, we ontdekken de Hop, Vlaamse Gaai, Bonte Kraai, Groene Specht, Putter, Roodborst, Wilde Eend, Ijsvogel en nog vele andere. Opvallend zijn ook de Uiltjes in zijn schilderijen. Aansluitend is er de uitgestelde Carnavalsoptocht, bijna geheel gewijd aan de wereld van Jeroen Bosch. Wel 100.000 mensen maken er een groot feest van, met een biertje op straat en met overal Oetels (Kikkers), het symbool van de Oeteldonkse Carnaval. De stoet wordt afgesloten door de Pimpernelblauwtjeswagen van de Vlinderstichting. Dit Pimpernelblauwtje werd na het uitsterven in Nederland uitgezet in de Moerputten bij Den Bosch en doet het daar nu goed.

Maandag 7 maart. Er ligt nog 30cm sneeuw in de Hoge Ardennen.

Donderdag 10 maart. Auto krabben in Oost. Atalanta in de Gouverneur Kremersstraat in Margraten op Winterhei. In de Sebastiaanstraat een Franse Veldwesp en Honingbijen, ook op Winterheide.

Vrijdag 11 maart. Atalanta op Winterheide in De Erk te Margraten. In de Sebastiaanstraat op Winterhei 2 Aardhommelkoninginnen, 50 Honingbijen, 5 Blinde Bijen, 1 Gehoornde Metselbij (zwart met rood achterlijf), ja zelfs een

Kolibrievlinder komt even kijken of hij bij de bloemen kan!

Naar aanleiding van een berichtje in een regionaal krantje (1Eijsden-Margraten) over recente uitzettingen van Kroeskarpers in het Geulpark, “google” ik even op “Kroeskarpers” en “Eijsder Beemden”. Via via kom ik uit bij een bericht in het Natuurhistorisch Maandblad van december 2010 over een nieuwe soort waterslak voor Nederland, ja zelfs voor Europa! Ontdekt in de Eijsder Beemden op 3 juni 2010 door Olaf Op den Kamp: de “Chinese Moerasslak”.

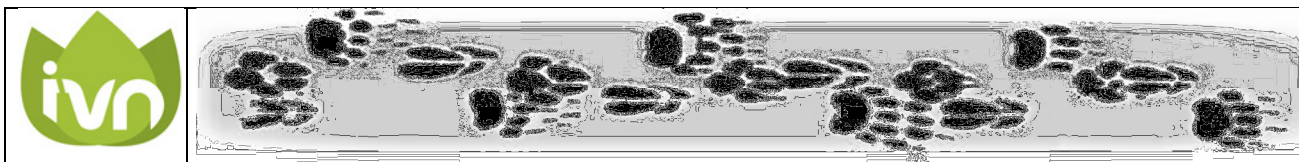
Vlak daarna zie ik de melding van deze slakken van Jean in onze eigen Wissel. Heb ik iets gemist? Verder zoekend en stuitend op foto's van deze soort gaat me ineens een licht op! Had ik van zulke slakkenhuizen poel en mee naar huis enorme maat en ter de-ferde ze in het voorjaar stoepsteen van het toen-Emmastraat 3 in Breust up en Peter de Bie puse- sel. In het stukje “Zomer van juni 2007 noemde ik rasslakken” (waarneming lukte me destijds niet om de ren, ik kwam wel uit bij een soort Moe- bij de juiste. Ik publiceerde het alvast later nog wel eens op naam te kunnen genlijk dat het een soort IJsselmeerslak paar Eendenpoten als larve was meegelift

Verder zoekend en stuitend op foto's van deze soort gaat me ineens een licht op! Had ik van zulke slakkenhuizen poel en mee naar huis enorme maat en ter de-ferde ze in het voorjaar stoepsteen van het toen-Emmastraat 3 in Breust up en Peter de Bie puse- sel. In het stukje “Zomer van juni 2007 noemde ik rasslakken” (waarneming lukte me destijds niet om de ren, ik kwam wel uit bij een soort Moe- bij de juiste. Ik publiceerde het alvast later nog wel eens op naam te kunnen genlijk dat het een soort IJsselmeerslak paar Eendenpoten als larve was meegelift

naar de Eijsder Beemden. De slakkenhuisjes kwamen op de schoorsteenmantel te liggen aan de Emmastraat 3, bij de Zeeëgels en Belemnieten. Ze werden “gewoon” en ik vroeg het me verder niet meer af welke het waren. Ik vergat zelfs de naam Moerasslak weer, de vlinders namen vrijwel alle aandacht in beslag.

Bestudering van het artikel in het Natuurhistorisch Maandblad en zoeken op de site “waarneming.nl” leverde op dat de eerste melding van deze soort op 2 november 2009 was. Steven Vlaardingebroek vond toen een lege schelp bij een slootje in 's Gravenzande (Westland). Ook toen kon de soort niet op naam worden gebracht en pas later (in de zomer van 2010) bleek het om een nieuwe soort te gaan: de Chinese Moerasslak! Hetzelfde gebeurde met de melding van 28 juni 2010 van een exemplaar bij Vinkeveen (Demmerikse Polder). Daar werd de grote waterslak eerst aangezien voor de Spitse Moerasslak (een kleinere Europese soort). Ook deze kon door specialist Menno Soes op Chinese Moerasslak worden gezet. Op 3 juli 2011 werden er 30 gemeld door Willem Vergoossen in de Eijsder Beemden. Later meldden o.a.

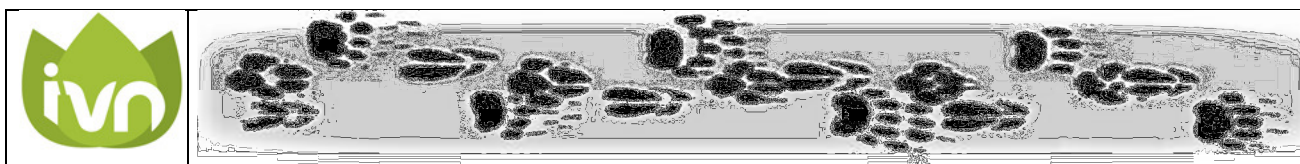
Larse Claessens en Jean Creuwels de soort in de Eijsder Beemden. Steeds werd daarbij de soort op naam gebracht door de specialisten Menno Soes en Tello Neckheim. Ook werden ze vermeld door de eerste ontdekker Olaf Op den Kamp in onze Wissel van juni 2013. Door het ontbreken van een foto heb ik ze destijds waarschijnlijk ook gemist. Althans het “kwartje” viel ook bij mij niet. Naast de inheemse Spitse Moerasslak en de Stompe Moerasslak (in het Duits: “Stumpfe Sumpfdeckelschnecke”) elders in het land, en de eveneens nieuwe nog zeer zeldzame Donaumoerasslak, heeft Nederland er zo weer een interessant dier bij, dat zo te zien geen schade aanricht aan de inheemse natuur. Ieder ontdekt de grote waterslakken zo op zijn eigen manier en er zullen vast nog wel meer wandelaars en natuurvorschers zijn die verwonderd eens zo’n slakkenhuis oprapen.

Ik stuurde het artikel uit de Wissel van 2007 op naar Stef Keulen van de Moluskenstudiegroep van het NGHL en deze was verheugd met de melding. Het vermoeden van de specialisten op het gebied van weekdieren dat de soort al langer in de Eijsder Beemden moest voorkomen, werd zo bevestigd. Het doet me deugd dat, op de kop af 9 jaar na mijn (niet bewuste) ontdekking van de slakken in de Eijsder Beemden bleek, dat dit voor zover bekend de eerste gepubliceerde Europese melding moet zijn geweest van de Chinese Moerasslak in de vrije natuur. “Grootbehuisde Moerasslak” schreef ik toen over de nog onbekende soort. De slakkenhuizen lagen al die tijd op mijn schoorsteenmantel en vensterbank, zonder dat ik vermoedde dat het iets bijzonders kon zijn.

In mijn jonge jaren aan de Maas vond ik wel eens waterslakken zoals de Poelslak en de Posthoornslak, maar deze Moerasslakken waren veel groter, nog wel groter dan sommige Wijngaardslakken (Escargots of “Karkolle”).

Zaterdag 12 maart. “NL Doet” op de Waardhoff. In het Maasdal en Mesch komt er ’s ochtends ineens mist opzetten zodat we pas rond 11u de zon zien verschijnen. De wind blijft koud. We planten bomen en struiken. Te denken valt hierbij aan soorten zoals Eik, Notarisappel, Sterappel, Rode en Gele Kornoelje, Hondсроos en Vuilboom. Een Geelgors fluit een riedeltje Beethoven, er wordt erwtensoep gegeten en er worden eieren gebakken op het houtvuur. Er wordt zelfs een oranje vlinder gezien (Gehakelde Aurelia of Kleine Vos). In de middag Snoekbaars gekocht, inmiddels is dit een inheemse vis geworden.

Zondag 13 maart. Zonnig weer, koude wind (“Beijs”). In de Ardennen (Bévercé) ligt nog veel sneeuw. Lezing Wil Roebroeks van de Universiteit Leiden in het Ursulinenconvent over het gebruik van vuur door de prehistorische mens. Omdat de vuursporen van prehistorische jager-verzamelaars vaak slecht bewaard blijven, is dit geen eenvoudig verhaal. Er is nog geen consensus over hoe lang de mens bewust vuur gebruikt, maar we kunnen denken aan minstens enkele honderdduizenden jaren. Ook aan de orde komt de

eventuele samenhang tussen het gaar maken van voedsel (en daardoor een makkelijker spijsvertering) en de ontwikkeling van de mens.

Dinsdag 15 maart. Grote Das onderaan Hakkeknoep ('s avonds).

Donderdag 17 maart. Gehakkelde Aurelia op Winterhei in de Sebastiaanstraat in Margraten.

Vrijdag 18 maart. In het Maasdal heeft het gevroren en is er goed zicht. Bij Moerslag 3 Kieviten. In Margraten is er de hele dag dikke mist.

Zaterdag 19 maart. Goed nieuws. De Belgische milieuvergunning voor de reusachtige windmolens bij Navagne gaat niet door. Zowel de gemeente Eijsden-Margraten als het IVN Eijsden ageerden tegen deze ontwerpvergunning vanwege de te grote invloed van de molens op het dichtbevolkte en kleinschalige Maasdal.

Zondag 20 maart. Begin van de lente. De zon staat loodrecht boven de evenaar en overal ter wereld duren dag en nacht even lang. Jef Gilissen ziet knaagsporen van Bevers vanaf het Bat. Bevestiging van de Molluskenstudiegroep: mijn gevonden Moerasslakkenhuisjes op 11 maart 2007 zijn inderdaad Chinese Moerasslakken.

Dinsdag 22 maart. Een grijze dag qua weer, een zwarte dag wat betreft al het (wereld) nieuws zo dicht in de buurt. Vos bij Sint Geertruideweg ('s avonds).

Woensdag 23 maart. Er staan 2 Grote Zilverreigers aan Hakkeknoep, er waadt een Chileense Flamingo door de Schaatspoel in de Eijsder Beemden bij een lentezonnetje en ik vind een schelp van de Chinese Moerasslak aan de rand van deze poel. De Flamingo bleek na bestudering van foto's van vogelaars afkomstig te zijn van de wilde kolonie Flamingo's in het Zwillbrocker Venn net over de Duitse grens bij Groenlo in de Achterhoek. Dit kan worden gezien aan de ringen van de vogels, die als jong dier zijn geringd.

Paaszaterdag 26 maart. Dagpauwoog (2 stuks) en 1 Gehakkelde Aurelia bij het Tiende Vrij.

De zomertijd gaat in.

Paaszondag 27 maart. Jenny's moeder vertelt hoe ze lang geleden "kieës" maakte op de boerderij bij Noorbeek. Een koopman uit Heer kwam deze "rommedoe" dan opkopen bij de boerderijen om deze dan weer verder te verkopen.

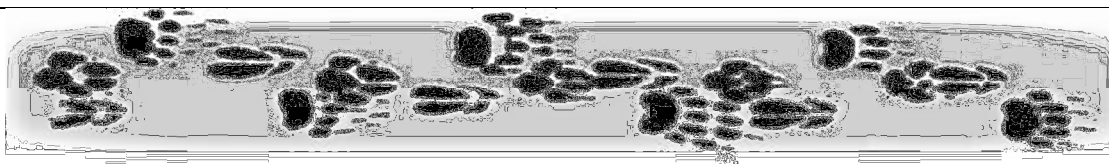
Paasmaandag 28 maart. Zeer stormachtig weer met harde windvlagen.

Woensdag 30 maart. Steenmarter en trekkende Pad in de Beethovenstraat.

Vrijdag 1 april. Alpenwatersalamanders en Kleine Watersalamanders in een vijver in Klimmen.

Zaterdag 2 april. De Keizerskroon komt al in bloei aan de Vogelzang. Vele Padden trekken de weg over bij Hakkeknoep.

Zondag 3 april. Zonnig. Bij het autorijden langs de Bosrand en het wandelen op de Montagne St. Pierre vallen vooral de vele mannetjes Citroenvlinder op. Bij de poelen aan de voet van de Montagne veel gele bloemen: Speenkruid

en Klein Hoefblad. Verder veel paarse (Maartse) Viooltjes, Kikkers, een Hazelworm en een Woelmuis.

Dinsdag 5 april. Algemene Ledenvergadering aan de Kampweg. Met algemene instemming treedt de heer Harry Fekkers uit Oost-Maarland toe tot het bestuur. Ir. Harry Fekkers is een zeer veelzijdig man en o.a. penningmeester van de Stichting Eugène Dubois. Na de ALV gaf de heer Fekkers een interessante presentatie over de komende Apothekerstuin bij het Ursulinenconvent. Zo grijpen er veel zaken in elkaar. Dubois was apothekerszoon en groeide op in een vruchtbare omgeving, gezien zijn latere verdiensten. Bij

een gemoedelijk praatje achteraf vraagt Harry of ik de Japanse Korfmossel al gevonden heb in de Maas bij Eijsden.

Deze soort ken ik nog niet, althans niet bij naam. Ik weet zo gauw niet om welke soort het gaat. Aan de oevers van de Maas vind je wel grote zoetwatermosselen zoals Zwanenmossel of Schildersmossel. De Zwanenmossel is hierbij van belang voor de Bittervoorn bij de voortplanting, de eitjes van de Bittervoorn worden in de Zwanenmossel gelegd. Thuisgekomen weet ik een afbeelding van de Japanse of Aziatische Korfmossel te vinden via internet. Wat betreft de vorm doen deze dieren wel wat denken aan schelpen die je op een zeestrand vindt.

Woensdag 6 april. Wil de Jong ziet een Gehakkelde Aurelia in de tuin en een Citroentje langs de Bemerlerweg.

Donderdag 7 april. Veel Boerenzwaluwen vliegen laag boven de Schaatspoel. Onweersachtig.

Vrijdag 8 april. Eekhoorn aan de Kampweg in Gronsveld. Griekse week in de supermarkt. Het begint te kriebelen, de zomer komt er hoe dan ook aan...

Zaterdag 9 april. Onderzoeken en opruimen Maasoever ten Noorden van de Schaatspoel (Schone Maas). Zonnig weer en 15 gemotiveerde mensen, waarvoor dank. Het onderzoek heeft ten doel de samenstelling van het (plastic) afval te onderzoeken. Hopelijk kan de plastic soep in de oceanen op korte termijn worden tegengegaan. Bij het lopen door de Eijsder Beemden vallen vooral de vele Tuinslakken en actieve Aardhommels op. José Creuwels ziet een Koolwitje. Bij het onderzoeken van de Maasoever zie ik ineens schelpdieren in het heldere water van de Maas. Volwassen (levende) exemplaren en ook enkele jonge dieren, die aan een steen gehecht zijn. Dat moet de Aziatische Korfmossel zijn! Hoera (met dank aan de heer Fekkers). Ook deze soort heeft bijna ongemerkt een plaats ingenomen in Nederland en in de Maas (sinds 1988). Ik zag hem waarschijnlijk wel eens eerder bij het viskes vange op latere leeftijd, maar besepte niet welke soort het was. In de middag

even terug naar de Eijsder Beemden voor meer vlinders (Dagpauwogen en Koolwitjes). Zeer grote Chinese Moerasslak gevonden. In de avond 3 Vleermuizen boven de “cour” op de Vogelzang. In vroeger tijden was hier zelfs nog een “mèsjtem”, toen het nog boerderij was (midden in het dorp, dat was toen nog gewoon) en verzamelden zich hier de Huiszwaluwen op electriciteitsdraden.

Zondag 10 april. Naar Kasteel Wijlre (“Wielder”) alwaar opening van “What about a Garden”. Kunst, tuininrichting en ook vlinders komen hier aan bod. In een watertje bij het kasteel zien we Schrijvertjes. Ook weer hoera: dit betekent dat het schoon water is daar. Schrijvertjes (niet te verwarren met Schaatsenrijders) zijn een soort zwarte waterkevertjes die zeer snel in cirkeltjes rondzwemmen. Wie kent niet de beginregels van het gedicht van Guido Gezelle (“’t Schryverke”): “O krinklende winklende waterding, Met het zwarte kabotseken aen, Wat zien ik toch geren uw kopke flink, Al schrijven op ‘t waterke gaen!”.

Maandag 11 april. Zonnig, 21 °C. Op de Bemelerberg Muurhagedis, Hoor-naarswesp (“Horéik”) en Kleine Vuurvlinder.

Dinsdag 12 april. Eerst zon, tussen 17 en 18u stevige regen in Margraten. Bij de Universiteit Maastricht hernieuwde lezing over de symboliek in de schilderijen van Jeroen Bosch. Wat voor ons bijvoorbeeld een mooi geschilderde vogel is kon in de (late) Middeleeuwen symbool staan voor bijvoorbeeld een menselijke eigenschap. Voor iemand van destijds misschien vanzelfsprekend, maar voor ons niet meer, aangezien wij niet in die tijd leefden. Kunst-historicus Ko van Dun geeft een inkijk in de wereld van Bosch, met veel beeldmateriaal.

Woensdag 13 april. Mooi avondrood aan de Trichterweg in Eijsden.

Donderdag 14 april. Jeannine Piters fotografeert een Bever langs de Maas bij Kasteel Eijsden.

Vrijdag 15 april. Excursie naar het Gaia Park. Het Park trekt ook wilde Ooievaars aan, dit zien we ter plekke. In de avond (20.07u) zeer mooie regenboog te zien in Zuid-Limburg.

Zondag 17 april. Wisselend bewolkt. In de bloeiende bomen aan het Veldje Bijengezoem als vanouds.

Melding José Janssen: in de eerste week van april vloog er een Ooievaar over de Maas bij Eijsden.

Dinsdag 19 april. De weermensen spreken over kans op natte sneeuw vanaf het weekeinde, terwijl het volop lente is. Bijna niet te geloven dat dat eraan komt. De zomerse Spaanse week komt er zelfs alweer aan bij de supermarkt. Dat is toch knap, die weersvoorspellingen.

Vrijdag 22 april. Bont Zandoogjes bij een houtwal aan de Sprinkstraat in Margraten.

Zaterdag 23 april. Kikkers kwaken in de Bron bij 8 °C.

Zondag 24 april. Bloesemtocht Sint Truiden met onderweg forse sneeuw- en hagelbui.

Dinsdag 26 april. Zeer zware sneeuwbuien met enorme vlokken zorgen overdag voor een kortstondige witte sneeuwlaag in Margraten (zo rond 13.00-13.25u).

Koningsdag 27 april. Er valt 4 cm sneeuw in het Vijlenerbos. Wandeling rond Gulpen, een modderige 11 km watertrappen in weilanden. Enkele Canadese Ganzen gezien, Gele Dovenetels en veel Escargots bij het Monument voor Jean Nelissen. Volgende keer met een glaasje wijn op het bankje gaan zitten daar...

Vrijdag 29 april. De bloesem duurt dit jaar langer door de lage temperaturen.

Zondag 1 mei. Zonnig weer. Gezien Muurhagedis in Caestert, vissen in de Voer, enkele Aalscholvers bij de stuw aan Navagne. Verder 1 Kaasjeskruid-dikkopje (in de buurt van de Berwijn) en 3 Bruin Dikkopjes bij de Sint Pietersberg.

Donderdag 5 mei. Vele Bruin Dikkopjes en ook Akkerviooltjes ten Zuiden van NS Station Eijsden. Vrouwtje Oranjetipje aan de Voerstraet. Fietstocht via Altembrouck en De Planck. In de bermen Oranjetipjes op het Look zonder Look.

Vrijdag 6 mei. Zomers weer, rond de 25°C. De markt in Maastricht is uitgebreid. Even op de fiets wat Inktvis halen in de zon. Zo krijg je zin in de zomer.

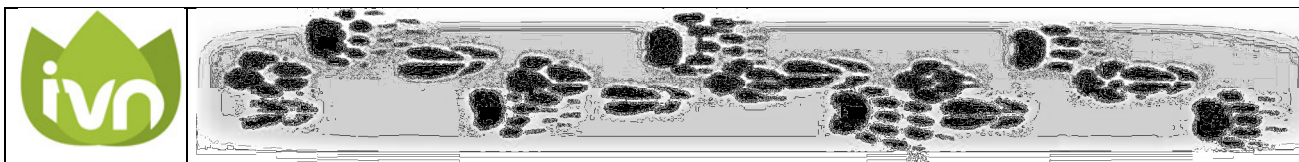
Zaterdag 7 mei. Concert Groene Kikkers in de Bron (oorsprong van "De Bak"). Veel mensen stoppen er met hun kinderen en nemen het geluid op met hun mobiele telefoons. Ook zijn er 3 Waterschildpadden. Met Jules de Maas over, op de fiets langs het Albertkanaal naar Vroenhoven, alwaar het eerste Dwergblauwtje zich laat zien.

Zondag 8 mei. Oostenwind. Met de veerboot over, via Lanaye naar de stadswandeling met Rob Jansen (IVN Maastricht) over stadsnatuur. Canadese Ganzen met jongen op de Maas. Veel Paardenbloempluis in de lucht. Na een uiteenzetting over de prehistorische Oostmaas, geologie en gebruikte bouwstenen in de stad, zien we op de oude vestingwallen o.a. gele Muurbloemen, Muurleeuwebek, Stengelomvattend Havikskruid en Gele Helmbloem. Op de Vrijthof (Sint Janstoren) zit de Slechtvalk en de Oehoe komt er op Duiven jagen.

Dinsdag 10 mei. De studie van de Duboisfossielen bracht Harry op het spoor van de verschillende soorten Korfmossels in Oost-Azië. Apart is het een van deze soorten inmiddels in de Maas bij Eijsden voorkomt. Dat zou Dubois zeker ook wel interessant hebben gevonden.

Woensdag 11 mei. Zomers weer.

Donderdag 12 mei. Er staat nog steeds een gele Narcis mooi te bloeien aan de Catharinastraat. Dat betekent dat er minstens 5 volle maanden (inclusief schrikkel-dag) aan één stuk op deze plek Narcissen hebben gebloeid! (onder-

getekende heeft het bijgehouden).

Zaterdag 14 mei. Pa heeft eerste prijs met de duiven (vanuit Sens, met 1240 deelnemers). Een bewijs dat een ouderwetse “doevesjlaoëg” nog steeds vol doet. Inhalen Sint Gerlachusden in Banholt met vele mooi versierde paarden.

Maandag 16 mei. Het veld bij het bord van de Eijsder Beemden kleurt geel van de Boterbloemen. Later in het jaar verschijnen hier de Bruin Zandoogjes, Koevinkjes en Zwartsprietdikkopjes als echte zomervlinders.

Zaterdag 21 mei. Wereldvismigratiedag (hierover later meer). Groene Specht aan de Catharinastraat. Muurhagedis in Bemelen en wel 35 Veldparelmoervlinders gezien. Klaverblauwtjes langs de Jeker in Maastricht.

Donderdag 26 mei. Kikkerconcert Ooster Driessen.

Vrijdag 27 mei. De Vlier (“Huuëlentèr”) komt in bloei. In Hoeselt bij Bilzen noemen ze hem “Toetëlèr” en bouwen ze een kruidig witbier met de Vlierbloesem. Mijn eerste kennismaking hiermee was enkele jaren geleden bij het Pintfestival aan de Helpoort in Maastricht.

Hevige buien teisteren sommige plaatsen in ons gebied (zeg maar van Riemst tot Bemelen), met wateroverlast tot gevolg.

Zaterdag 28 mei. De Koekoek laat flink van zich horen in de Ooster Driessen. Naar aanleiding van een melding van Landkaartjes op de Observant besluit ik deze te gaan zoeken. Het water stroomt nog steeds van de berg af en na een flinke klimpartij vind ik een oranje exemplaar van deze vlinder op de top van de berg. De voorjaarsgeneratie is overwegend oranje, de zomergeneratie is zwart, zodat het lijkt of er sprake is van 2 aparte soorten. Ook zijn er “hilltoppende” Koninginnenpages te zien en een vrouwtje Oranjetipje. Om 18.00u wordt de Bronk ingeschoten aan de Vroenhof.

Zondag 29 mei. De indrukwekkende Grote Bronkprocessies in Gronsveld en Eijsden hebben gelukkig een droge ochtend.

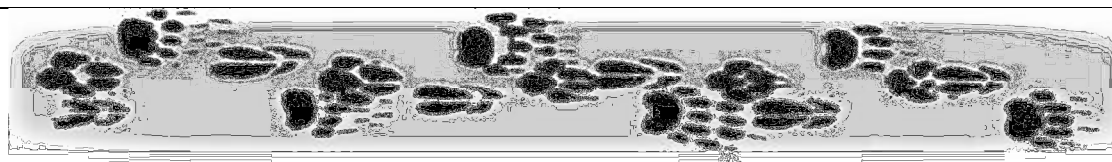
Maandag 30 mei. De hele ochtend zware regen zorgt ervoor dat de cramignon op het Kasteel Eijsden niet kan plaatsvinden. Zou dit al eens eerder zijn gebeurd? De cramignon rond het Stationsplein (Caestert) en die in Breust gaan gelukkig wel door en gezellig is het toch wel.

Dinsdag 31 mei. De Bronk in Eijsden is druk bezocht, het is droog en aangenaam weer.

Woensdag 1 juni. Rond 22.00u onweer met donder, bliksem en regen.

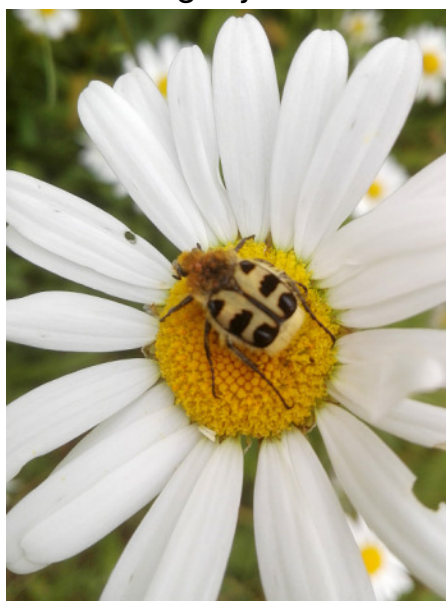
Donderdag 2 juni. Willy Theunissen ziet 4 Wilde Zwijnen de weg oversteken bij de Bosrand (om 8.45u). Eerstejaars studenten van de VU Amsterdam doen een onderzoek naar het verbinden van natuurgebiedjes in de streek. Een aangenaam gesprek volgt in Eijsdense ijssalon waarbij steeds nieuwe ideeën opborrelen.

Vrijdag 3 juni. Het jaarlijkse bierfestival bij de Helpoort in Maastricht met 160 soorten bier. Toetëlèr staat er ook weer (ze maken ook echte Kriek, die zurig smaakt). Nieuwe ontdekking is “La Botteresse” uit Luik, ook alweer een heer-

lijk rijk witbier ("Blanche"). Een botteresse was een (Luikse) vrouw die werkte met een korf op de rug. Tijdens het graven van het kanaal Luik-Maastricht in de 19e eeuw werden botteressen ingezet om de uitgegraven aarde te verplaatsen.

Bericht van de Vlinderstichting: er vindt een grote instroom van Distelvlinders plaats. In Noord-Nederland is het zomers warm, maar vanwege het grijze weer in Zuid-Limburg is er hier niets van te merken. Ik miste zelfs het bericht. Zaterdag 4 juni. In de ochtend een begin gemaakt met uitpakken spullen IVN

Eijsden aan de Kampweg in Gronsveld. Ook in Limburg wordt het eindelijk beter weer. Sinds Bronkmaandag was het in Noord-Nederland warm zomerweer terwijl Zuid-Limburg slecht weer had. Penseelkevers op de Montagne St. Pierre (op "Sint Jaansblomme" oftewel Margrietten). Drie Abrahammen vierden "Same 150" in Banholt met een Middeleeuws feest. Iedereen (240 mensen) sfeervol verkleed bij de "Den".

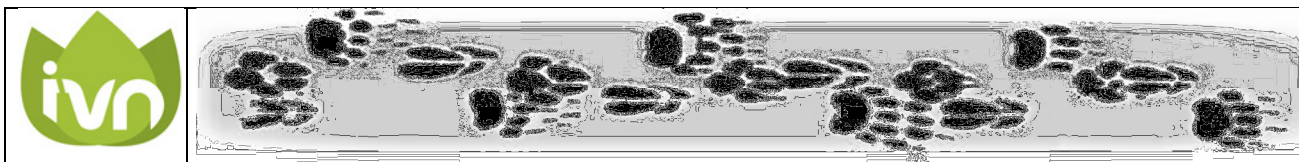
Zondag 5 juni. De koffie smaakt goed in de tuin in Banholt. Wat is dat daar op de rode Spoorbloemen? Distelvinders (5 stuks) en 1 Atalanta. In de voortuin nog eens 4 Distelvlinders en 1 Atalanta op de witte Cotoneasterbloemetjes. Heeft de invasie me toch

nog verrast! Tijdens een vergelijkbare invasie in de 2e helft van mei 2009 was ik een van de eersten die dit verschijnsel kon signaleren in Nederland (vanwege de Zuidelijke ligging van Eijsden). Aangezien de vlinders deze keer (dus in 2016) met een Oostelijke stroming meekwamen was dit nu anders. Ook bij de Schoolhof in Eijsden vergelijkbare taferelen op de Cotoneaster als in 2009. Hoe vaak zie je nu 15 of meer Distelvlinders bij elkaar? Die dag tel ik maar liefst 54 Distelvlinders. Groot geaderd witje gemeld op de Sint Pietersberg. De meeste toegesnelde vlinderaars komen net te laat, net zoals ik. Wel zijn er vele andere soorten vlinders te zien en een Bijenorchis. In de hoge bermen van het Albertkanaal vliegt het zeer zeldzame Dwergblauwtje op de gele Wondklavers. Rond 18.00 trekken er alweer buien van Oost naar West. Deze situatie waarbij de lagedrukgebieden een andere kant uit trekken dan normaal heet "retrograad".

Maandag 6 juni. Nog steeds erg veel Distelvlinders. In de bebouwde kommen voornamelijk op Cotoneaster, Spoorbloem en Muurbloem (de blauwe gekweekte variant). Ik tel er 46 in Margraten.

Woensdag 8 juni. Het veer Eijsden-Lanaye ("Uuëvervaoërt" genoemd in de tijden dat dit nog met de sloep gebeurde) is (nog steeds) uit de vaart vanwege de sterke stroming.

Donderdag 9 juni. Op de Bemelerberg 2 hilltoppende Argusvlinders, 9 Veld-

parelmoervlinders en aan de voet een Bruin Zandoogje, een echte zomervlinder. De Groene Kikkers hebben er nog steeds zin in en geven enorme concerten langs de Maas.

Vrijdag 10 juni. In het Hamsterreservaat Margraten-Sibbe 2 Fazanten (haan en hen), 1 opstijgende Leeuwerik en 5 Distelvlinders op (wilde) Liguster.

Zaterdag 11 juni. Pinkpop met als hoofdact hardrockband Rammstein. Bij thuiskomst in Oost geven de Groene Kikkers ook weer een zeer luid concert. Aan het typerende geluid te horen zijn het Grote Groene Kikkers ("Meerkikkers"), een soort die niet overal voorkomt.

Zondag 12 juni. Pinkpop met als afsluiter Paul McCartney. De legendarische Beatle maakte ooit "We all stand together" met "The Frog Chorus". Zoekt u het tekenfilmpje maar eens op via You Tube. Het zal u niet tegenvallen!

Jacques Piters

Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!

Ziet u wat bijzonders in de natuur? Maakt u iets bijzonders betreffende natuur en/of milieu mee? Zet het op papier of laat het de redactie weten. Dat kan ook via onze IVN Eijsden internet pagina's: op de homepage staat onderaan een knop waarmee op een eenvoudige manier waarnemingen gemeld kunnen worden.

Ons mededelingenblad is voor en van de leden!

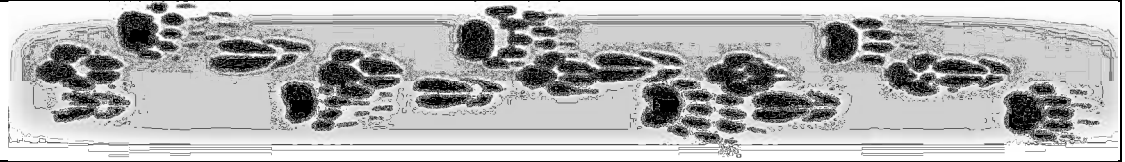
Hebt u foto's, dia's, natuurtijdschriften, natuurboeken die u kunt missen? Van harte welkom.

Jean Creuwels

JEAN DE BERNEAU

In Wallonië hebben er heel wat plaatsen een eigen held. Vaak een reus. De reuzenstoet van Binche bijvoorbeeld is Europees bekend. Dichterbij Eijsden heeft Berneau ook zijn eigen held, gebaseerd op een oude sage.

In dit gedeelte van het dal van La Berwinne woonde eens een arme weduwnaar met enkele zonen. Iedereen moest zijn steentje bijdragen om in leven te blijven. Vader en de oudere zonen ploeterden op de velden van hun Heer. Jongste zoon Jean hoedde enkele varkens langs de Berwinne en tussendoor trachtte hij een vis te verschalken. Op een zekere dag lukte dat vissen bijna niet. Na enkele keren van visplek veranderd te zijn sakkerde hij toen hij weer een klein visje ving. Hij wou dat ondermaats ding terug in de beek gooien toen het visje plotseling sprak en zei: Als je gelooft dat ik echt de moeite waard ben om te houden zou je dat doen. Laat mij sterven op het gras en deel mij dan in vieren. Leg een stuk in de open haard, een in de zwijnenstal en de andere twee stukken in de moestuin. Geloof mij, je zult beloond worden. Als betoverd door de sprekende vis nam Jean het kleine visje en deed wat gezegd was. De volgende dag toen hij op stond zag hij een vreemde flik-

kering in de haard. Een schitterend zwaard! In de zwijnenstal stond een machtig paard en in de tuin waar hij ook 2 stukjes vis had neergelegd stonden twee prachtige honden. Jean besefte dat deze honden, het paard en het zwaard speciale krachten hadden. En dat hem een hoger doel wachtte.

Nu werd in die tijd de omgeving geteisterd door een zevenkoppig monster. Dat eiste elke dag vers vlees en zelfs het vlees van de oudste dochter van een gezin als er niets anders was. Dat werd bepaald door de dobbelsteen. Op een dag werd de oudste dochter van de Heer aangewezen als maaltijd voor het monster. De Heer beloofde dat de redder van zijn dochter met haar mocht trouwen. De edelste ridders durfden echter niet het gevecht met het monster aan te gaan. Zij bleven liever zelf leven. Op aandringen van zijn vader en zijn broers ging Jean naar het kasteel en vertelde de Heer dat hij wel

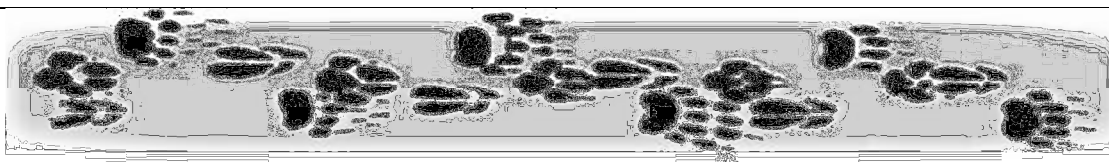
het monster wou bevechten. De Heer bekeek het arme boertje eens meewarig maar vond dat goed. Dan bleef zijn dochter tenminste in leven. Te paard ging Jean met zijn zwaard en zijn twee honden het bos in. Een verschrikkelijk gevecht volgde en Jean keerde met de kop van het monster terug naar het kasteel. De Heer schonk hem zijn dochter en zij leefden nog lang en gelukkig.

In 1987 bestond het Centre Socio-Culturel et Sportif van Berneau 10 jaar. In dat kader stelde de voorzitter voor de sage van Jean van Berneau te gaan herdenken. De reus Jean de Berneau werd geboren met als peter Tchantchet de Saint Polien uit Outre Meuse en als meter la Marcale de Haccourt. Ook twee bestaande folkloristische begrippen in hun streek. Op 20 augustus bij het jaarlijkse feest van de FIESSE AL VILE CINSE van Berneau werden de reus en het monster voor het eerst door Berneau in optocht gevoerd.

Vergezeld van zijn meter en peter. Thans is de Confrérie LES AMIS DE JEAN DE BERNEAU elk jaar actief. De organisatie is opgedeeld in een Grote Orde, de Oprechte Vrienden van Jean, de Trouwe Vrienden van Jean en de Ereleden van de Confrérie. Kwestie van hoeveel je betaalt. Elk jaar wordt er rond 20 augustus een feest gehouden.

Jean Creuwels (uit diverse bronnen)

HET BESTUUR

Voorzitter: Vacature

Secretaris: Jacques Piters
Vogelzang 15
6245 BS Eijsden tel. 06 445 91 557

Penningmeester: Harry Fekkers

Vicevoorzitter Maarten v.d. Sande
Jekerstraat 7-A02
6211 NR Maastricht tel. 043 409 48 61

Lid Suzanne van de Wiel
Reijershaag 77
6228 HB Maastricht tel. 043 361 17 18

Verenigingslokaal: "De Dassenburcht"
Kampweg
Gronsveld

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht/Venel	Jean Creuwels	361 61 95
"De Woelratten"	Maarten v.d. Sande	409 48 61
Lezingen	Jean Creuwels	361 61 95
Vogels	Philippe Meijer	457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl .